

Eiropas Komisijas
Ģenerālsekretariātam
(SG-R2)
1049 Brisele
Beļģija

*Uz 2014.gada 10.jūlija formālo paziņojumu
pārkāpuma procedūras lietā Nr.2013/2213*

1. Latvijas Republika ir saņēmusi Eiropas Komisijas (turpmāk – Komisija) 2014.gada 10.jūlija formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2013/2213 (turpmāk – Formālais paziņojums), kurā attiecībā uz zemāk minētajiem Latvijas veiktajiem pasākumiem, transponējot Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 10.marta Direktīvu 2010/13/ES, ar ko groza Padomes 1989.gada 3.oktobra Direktīvu 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva) (turpmāk – AVMPD) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000.gada 8.jūnija Direktīvu 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (direktīva par elektronisko tirdzniecību) (turpmāk – ETD), ir norādīti šādi apsvērumi:

**1.1. Latvijas pasākumi, ar kuriem transponē AVMPD un ETD
4.panta 1.punktu (reģistrēšanas prasība audiovizuālo
mediju pakalpojumu sniegšanai pēc pieprasījuma)**

- (1) Komisijas ieskatā Latvijas pasākumi, ar kuriem īsteno AVMPD un jo īpaši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 22.pants „Tiesības sniegt elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumus pēc pieprasījuma”, neatbilst principam par brīvu piekļuvi tirgum saskaņā ar ETD 4.panta 1.punktā izklāstītajiem noteikumiem.
- (2) AVMPD 4.panta 8.punkts iedibina vispārīgu principu, saskaņā ar kuru audiovizuālo mediju pakalpojumiem tiek piemērota ETD, ja vien AVMPD neparedz citādi. Vienlaikus, kolīzijas gadījumā starp

minēto direktīvu noteikumiem, prevalē AVMPD noteikumi, ja vien AVMPD neparedz citādi. Tādējādi, ievērojot, ka AVMPD neparedz speciālu prasību izpildi, lai komersanti varētu sākt piedāvāt audiovizuālo mediju pakalpojumus pēc pieprasījuma (nelineārie mediju pakalpojumi), tiek piemēroti ETD noteikumi. Proti, ETD 4.panta 1.punkts, saskaņā ar kuru „dalībvalstis nodrošina, ka informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēja darbības sākšanu un veikšanu nedrīkst pakļaut iepriekšējas atļaujas saņemšanai vai citām prasībām ar līdzvērtīgām sekām”.

- (3) Savukārt saskaņā ar EPLL 22.panta pirmo daļu, „lai sniegtu elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumus pēc pieprasījuma, šo pakalpojumu sniedzējam nepieciešams reģistrēties Nacionālajā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomē”. Šādu noteikumu paredz arī Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – Padome) 2010.gada 25.novembra lēmuma Nr.186 „Par elektronisko plašsaziņas līdzekļu reģistrāciju pakalpojumu pēc pieprasījuma sniegšanai” (turpmāk – Lēmums) 1.punkts.
- (4) Atbilstoši Formālajā paziņojumā minētajam Komisija neapšaubā, ka mediju pakalpojumu sniedzējam var pieprasīt sniegt informāciju, lai pārlicinātos par AVMPD 5.pantā noteikto prasību izpildi. Proti, minētais direktīvas pants paredz, ka „dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, lai audiovizuālo mediju pakalpojumu sniedzēji padara pakalpojumu saņēmējiem viegli, tieši un pastāvīgi pieejamu vismaz šādu informāciju: a) mediju pakalpojumu sniedzēja nosaukums; b) mediju pakalpojumu sniedzēja ģeogrāfiskā adrese; c) mediju pakalpojumu sniedzēja kontaktdati, tajā skaitā elektroniskā pasta adrese vai mājas lapa, kas ļauj sazināties ātri tiešā un efektīvā veidā; kur tas piemērojams, kompetentā regulējošā vai uzraugošā iestāde”. Tāpat ETD 5.panta 1.punktā ir noteikta vispārēji sniedzamā informācija, kuru mediju pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina pakalpojuma saņēmējiem un kompetentajām iestādēm, tostarp informācija par reģistrācijas datiem publiskajos reģistros. Komisijas ieskatā attiecīgajā pantā noteiktais informācijas sniegšanas pienākums nebūtu jāpapildina ar pienākumu saņemt iepriekšēju atļauju darbības uzsākšanai.
- (5) Pēc iepazīšanās ar Latvijas iestāžu sniegtajiem paskaidrojumiem (Latvijas iestāžu paskaidrojumi *EU Pilot* lietā Nr.2018/11/INSO, kas Komisijai iesniegti 2012.gada 17.augustā, un Latvijas Republikas Kultūras ministrijas 2013.gada vēstules Nr.3.2-8/73

3.pielikums) attiecībā uz iepriekšējās atļaujas izsniegšanas procedūru Komisija ir secinājusi, ka, neskatoties uz EPLL 22.panta pirmajā punktā noteiktās reģistrācijas informatīvo raksturu un šajā likumā paredzēto apsvērumu, ka normatīvie akti neparedz mehānismu reģistrācijas atteikšanai, Lēmumā paredzēto reģistrācijas procedūru nevar uzskatīt par paziņošanas procedūru. Komisijas ieskatā EPLL 22.pants ir interpretējams tādējādi, ka nelineāru audiovizuālo mediju pakalpojumu sniedzējs nedrīkst sākt piedāvāt pakalpojumus pēc pieprasījuma, ja nav pabeigta reģistrācijas procedūra un atbildīgā valsts iestāde nav apstiprinājusi reģistrācijas procedūras pabeigšanu. Komisija secina, ka šāda procedūra ir pielīdzināma atļaujas piešķiršanas procedūrai, kuras rezultātā atsevišķos gadījumos reģistrēšanas pienākums varētu pakalpojumu sniedzēju atturēt no attiecīgo pakalpojumu sniegšanas un kavēt audiovizuālo mediju pakalpojumu pēc pieprasījuma brīvu apriti.

- (6) Papildus Formālajā paziņojumā Komisija norāda, ka Latvijas iestādes nav sniegušas apstiprinājumu tam, ka tiesības sākt darbību var tikt likumīgi īstenotas gadījumā, kad pakalpojumu sniedzējs ir iesniedzis iestādei visu nepieciešamo informāciju, bet vēl nav veikta reģistrācija. Tāpat Komisija norāda, ka nepietiek ar to, ka valsts transponēšanas pasākumos nav paredzētas sankcijas par darbības sākšanu bez apstiprinātas reģistrācijas, jo tiek sagaidīts, ka pakalpojumu sniedzējs rīkosies likumīgi, neatkarīgi no iespējas piemērot sankcijas. Līdz ar to Komisija norāda, ka tiesības sākt darbību ir jānodrošina neatkarīgi no reģistrācijas.

1.2. AVMPD 9.panta 1.punkta c) apakšpunkta ii) punkta transponēšana (komerciāls paziņojums, kurā netiek cienītas Latvijas nacionālās vērtības)

- (1) Saskaņā ar EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktu „audio un audiovizuālos komerciālos paziņojumos nedrīkst izrādīt necieņu pret Latvijas nacionālajām vērtībām un valsts simboliem”.
- (2) AMVPD 9.panta 1.punkta c) apakšpunktā noteikts, ka „dalībvalstis nodrošina, ka to jurisdikcijā esošo mediju pakalpojumu sniedzēju audiovizuālie komerciālie paziņojumi: i) neaizskar cilvēka cieņu; ii) neietver vai nepopularizē jebkādu diskrimināciju saistībā ar dzimumu, rases vai etnisko izcelsmi, nacionalitāti, reliģiju vai pārliecību, invaliditāti, vecumu vai seksuālo orientāciju;

~~IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

iii) nemudina uz rīcību, kas apdraud veselību vai drošību; nemudina uz rīcību, kas var būtiski kaitēt vides aizsardzībai.” Vienlaikus saskaņā ar AMVPD 4.panta 1.punktu daļu „dalībvalstīm ir tiesības pieprasīt to jurisdikcijā esošajiem mediju pakalpojumu sniedzējiem ievērot detalizētākus vai stingrākus noteikumus šīs direktīvas koordinētajās jomās, ja šādi noteikumi atbilst Eiropas Savienības tiesību aktiem”.

(3) Komisijas ieskatā Latvija nav pienācīgi pamatojusi EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktā paredzēto aizliegumu un attiecīgi nav rīkojusies atbilstoši AVMPD 4.panta 1.punkta un 9.panta 1.punkta c) apakšpunkta noteikumiem. Tādējādi Komisijas ieskatā nav nodrošināta atbilstība Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – Harta) 11.panta 1.punktam un Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – ECTK) 10.pantam. Komisija pieprasa Latvijas iestādēm skaidrot, kādā veidā EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktā paredzētie noteikumi par necieņas izrādīšanu pret Latvijas nacionālajām vērtībām atbilst ECTK 10.panta 2.punktā paredzētajiem vārda brīvības īstenošanas izņēmumiem.

(4) Formālajā paziņojumā Komisija norāda, ka ECTK 10.pants, kurā nostiprināts vārda brīvības princips, ir piemērojams arī attiecībā uz komerciāliem paziņojumiem. Saskaņā ar ECTK 10.panta 2.punktu vārda brīvību iespējams ierobežot tikai tad, ja: 1) ierobežojums ir noteikts likumā; 2) tas ir nepieciešams demokrātiskai sabiedrībai; 3) tas atbilst kādam no tajā paredzētajiem likumīgajiem mērķiem (aizsargāt valsts drošību, teritoriālo vienotību vai sabiedrisko drošību, nekārtību vai noziedzības prevencijai, veselības un morāles aizsardzībai, aizsargāt citu cilvēku reputāciju vai tiesības, nepieļaut konfidencialas informācijas izpaušanu vai saglabāt tiesas autoritāti un objektivitāti). Tāpat Komisija papildus norāda, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru ECTK 10.panta 2.punktā noteiktais vārda brīvības ierobežojumu pamatojumu uzskaitījums ir izsmeļošs un attiecīgi valsts iestādes nedrīkst atsaukties uz citiem pamatojumiem.

2. Latvijas Republika, atbildot uz Komisijas 2014.gada 10.jūlija formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2013/2213, sniedz šādu informāciju:

~~IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

2.1. Latvijas pasākumi, kuru mērķis ir transponēt AVMPD un ETD 4.panta 1.punktu (reģistrēšanas prasība audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanai pēc pieprasījuma)

- (1) Nemot vērā Komisijas Formālajā paziņojumā norādītos trūkumus attiecībā uz EPLL 22.pantu (kas paredz pienākumu reģistrēties Padomē, pirms sākt piedāvāt audiovizuālo mediju pakalpojumus pēc pieprasījuma), Latvija **atzīst pārkāpumu** un informē par šādiem pasākumiem pārkāpuma novēršanai.
- (2) Latvija ir sagatavojusi likumprojektu „Grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā” (skat., Pielikums Nr.1, turpmāk - EPLL grozījumu projekts), saskaņā ar kuru elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pienākums reģistrēties ir aizstāts ar pienākumu paziņot Padomei par pakalpojumu sniegšanas uzsākšanu. Tāpat kā līdzšinējā EPLL 22.panta redakcijā attiecībā uz reģistrācijas atteikuma neiespējamību, arī EPLL grozījumu projektā netiek paredzēti noteikumi attiecībā uz iespēju nepieņemt elektroniskā plašsaziņas līdzekļa paziņojumu par pakalpojumu sniegšanas pēc pieprasījuma uzsākšanu. Attiecīgajam paziņošanas pienākumam ir informatīvs raksturs un, ja pakalpojuma sniedzējs nav izpildījis minēto informatīvā nolūkā pieprasīto paziņošanas pienākumu, tas netiek sodīts. Vienlaikus Latvijas iestādes informē, ka likuma galīgā redakcija pēc pieņemšanas var atšķirties no pievienotā likumprojekta redakcijas.
- (3) Nekavējoties pēc attiecīgā EPLL grozījumu projekta pieņemšanas Saeimā, kas vidēji aizņem aptuveni vienu gadu, Latvijas iestādes informēs Komisiju par spēkā stājušos likuma redakciju attiecībā uz elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pienākumu sniegt paziņojumu par pakalpojumu sniegšanas pēc pieprasījuma uzsākšanu.

2.2. AVMPD 9.panta 1.punkta c) apakšpunkta ii) punkta transponēšana (komerciāls paziņojums, kurā netiek cienītas Latvijas nacionālās vērtības)

- (1) Saskaņā ar EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktu „audio un audiovizuālos komerciālos paziņojumos nedrīkst izrādīt necieņu pret Latvijas nacionālajām vērtībām un valsts simboliem”. Komisijas Formālais paziņojums norāda uz iespējamu minētā likuma normas attiecībā uz Latvijas nacionālajām vērtībām neatbilstību Hartas 11.panta 1.punktam un ECTK 10.panta

2.punktam. Izskatot Komisijas Formālo paziņojumu, Latvija **pārkāpumu neatzīst** un sniedz šādu skaidrojumu.

(2) Skaidrojot minēto EPLL normu, jāņem vērā, ka ar Latvijas nacionālajām vērtībām Latvijā no konstitucionālo tiesību viedokļa izprot ar konstitūciju jeb Latvijas Republikas Satversmi aizsargātās vērtības:

- 1) Valstiskums (tostarp Satversmes 1.pants, saskaņā ar kuru „Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”; 2.pants, saskaņā ar kuru Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai.”; 3.pants, saskaņā ar kuru „Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale.”; 4.panta pirmais teikums, saskaņā ar kuru „Valsts valoda Latvijas Republikā ir latviešu valoda.”;
- 2) Latvijas valsts simboli (Satversmes 4.panta otrais teikums, saskaņā ar kuru „Latvijas karogs ir sarkans ar baltu svītru.”) un likumos¹;
- 3) cilvēka pamattiesības, kuru aizsardzību paredz Satversmes astotajā nodaļā „Cilvēka pamattiesības”;
- 4) Satversmes preambulā minētās nostādnes

(3) Necieņas izrādīšana pret šīm vērtībām ir aizliegta arī saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu² un Krimināllikumu.³

(4) Jēdziens „nacionālā vērtība” ir nenoteiktais tiesību jēdziens, jo paredz plašu interpretāciju un ir uzskatāms par tādu kā deleģējumu, ar kuru likumdevējs likuma piemērotājam atļauj likuma normu saprātīgi konkretizēt un piepildīt ar konkrētu saturu. Jēdziena saturs tiek konkretizēts, ņemot vērā to, ka Latvijā, kā Eiropas Savienības dalībvalstī, tiek atzītas arī tās vērtības, kas izriet no Eiropas Savienības primārajiem tiesību aktiem un starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem. Arī Latvijas Republikas Satversmes preambula, pirmā nodaļa un astotā nodaļa piepilda jēdziena „nacionālā vērtība” saturu. Tajā pašā laikā jēdziena „nacionālā vērtība” konkrēta satura noteikšana un definēšana nav iespējama un vēlams, jo, pirmkārt, šīs vērtības ir mainīgas no tāda viedokļa, ka tendētas uz attīstību un nav fiksējamas vienā konkrētā formā, definīcijā un kazuistiskā raksturojumā, otrkārt, kazuistiska

¹ Latvijas valsts simbolus regulē arī Latvijas valsts karoga likums, likums „Par Latvijas valsts ģerboni”, kā arī likums „Par Latvijas valsts himnu”.

² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.³⁶ pants “Necieņa pret valsts valodu”, 201.⁴⁴ pants “Necieņa pret valsts simboliem”.

³ Krimināllikuma 93.pants “Valsts simbolu zaimošana”.

~~IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

nacionālo vērtību definēšana novestu pie tā, ka, iespējams, vairs neaktuālas vērtības tiktu mākslīgi aizsargātas ar normatīvajiem aktiem, bet jaunizveidojušās vērtības pēc to būtības neatbilstu definēto vērtību saturam. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā atrodama atziņa, ka laika gaitā tiesību saturs var mainīties, mainoties un attīstoties sabiedrības izpratnei par to, kas tiek uzskatīts par pieņemamu vai nepieņemamu. Šajā ziņā jāatzīmē Eiropas Cilvēktiesību tiesas „*living instrument*” doktrīna, ko tiesa iedzīvināja lietā *Tyrer pret Apvienoto Karalisti*. Eiropas Cilvēktiesību tiesa šajā lietā atzina, ka „Konvencija (ECTK) ir dzīvs instruments, kurš [...] ir jāinterpretē šīs dienas apstākļu gaismā”.⁴ Savukārt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā 2006. gada 3. novembra spriedumā lietā SA-5/2006, analizējot faktu, ka Latvijas Republika ir moderna demokrātija, faktiski atzina, ka Satversme, līdzīgi kā ECTK, attīstās, ejot laikam līdzi.⁵

- (5) Hartas 11.panta 1.punkts nostiprina vārda brīvības principu Eiropas Savienībā, kas sevī ietver uzskatu brīvību un brīvību saņemt un izplatīt informāciju vai idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valstu robežām. Saskaņā ar Hartas 52.panta 1.punktu „visiem Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējās nozīmes mērķiem, ko atzinusi Eiropas Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības”. Līdzīgus noteikumus paredz arī ECTK 10.pants, kurā noteikts, ka „ikvienai personai ir tiesības uz vārda brīvību. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un brīvību saņemt un izplatīt informāciju vai idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valstu robežām”.
- (6) Atbilstoši Hartas 52.panta 3.punktam „ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECTK garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā ECTK noteiktajām tiesībām.” Vienlaikus Hartas 53.pants paredz, ka nekas no šajā Hartā noteiktā

⁴ *Tyrer pret Apvienoto Karalisti*, iesniegums nr. 5856/72, 1978. gada 25. aprīlis (31.punkts).

⁵ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 3. novembra spriedums lietā SA-5/2006, 10.punkts (citēts: Egils Levits. Nozīmīgs spriedums par vēlēšanām. Jurista Vārds, 2006.gada 19.decembris. Nr.50 (453)).

~~IEROBEŽOTAS PĪEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

nav interpretējams kā tāds, kas ierobežo vai negatīvi ietekmē cilvēktiesības un pamatbrīvības, kuras atzītas attiecīgās to piemērošanas jomās Eiropas Savienības tiesību aktos un starptautiskajās tiesībās, kā arī starptautiskās konvencijās, kurām pievienojusies Eiropas Savienība vai visas dalībvalstis, tostarp ECTK un dalībvalstu konstitūcijās”.

- (7) Atbilstoši Komisijas Formālajā paziņojumā norādītajam un saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas pastāvīgo judikatūru attiecībā uz komerciāliem paziņojumiem ir piemērojamas ECTK 10.pantā paredzētās tiesības uz vārda brīvību, kā arī šajā pantā paredzētie vārda brīvības ierobežojumi. Proti, vārda brīvība var tikt ierobežota, ja ir izpildīti šādi nosacījumi: „1) ierobežojums ir noteikts likumā; 2) ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskai sabiedrībai; 3) ierobežojums atbilst kādam no šādiem likumīgajiem mērķiem: valsts drošības aizsardzība, teritoriālās vienotības vai sabiedriskās drošības intereses, nekārtības vai noziedzīgu nodarījumu nepieļaušana, veselību vai tikumības aizsardzība, citu cilvēku cieņas vai tiesību aizsardzība, konfidencialas informācijas izpaušanas nepieļaušana vai tiesu varas autoritātes un objektivitātes saglabāšana”.
- (8) Hartas 11.panta 1.punktā un ECTK 10.pantā noteiktās tiesības uz vārda brīvību ir nostiprinātas arī Satversmes 100.pantā, saskaņā ar kuru „ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta”. Līdzīgi kā ECTK 10.panta 2.punktā noteiktajam Satversmes 116.pants paredz gadījumus, kuros var ierobežot minēto brīvību, proti, „personas tiesības uz vārda brīvību var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību”.
- (9) Satversmes tiesas judikatūrā ir noteikts, ka Satversmes 116.pantā paredzētie ierobežojumi, kā arī šo ierobežojumu piemērošana (tostarp EPLL 35.panta otrās daļas 11.punkts) jāinterpretē un jāpiemēro atbilstoši starptautiskajām tiesībām, kā tas attiecīgi ir paredzēts Satversmes 89.pantā, saskaņā ar kuru: „Valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.”. Atbilstoši Latvijā pastāvošajai judikatūrai ir atzīts, ka ar šīs normas iekļaušanu Satversmē likumdevēja mērķis ir bijis panākt Satversmē ietverto

~~IEROBEŽOTAS PĪEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

cilvēktiesību normu harmoniju ar starptautiskajām cilvēktiesību normām.⁶ “Gadījumos, kad ir šaubas par Satversmē ietvertu cilvēktiesību normu saturu, tās tulkojamas pēc iespējas atbilstoši interpretācijai, kāda tiek lietota starptautisko cilvēktiesību normu piemērošanas praksē.”⁷ Turklāt, judikatūrā ir noteikts, ka Satversmes 89.pants prasa, lai valsts personas pamattiesībām nodrošinātu aizsardzību, kas ir tik efektīva, cik iespējams.⁸

- (10) Latvija uzskata, ka šajā gadījumā ir izpildīti visi ECTK 10.panta 2.punktā un Hartas 52.panta pirmajā daļā minētie kritēriji, jo:

1) **attiecīgais ierobežojums ir noteikts ar likumu** – proti, EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktu, kurš tiek interpretēts Satversmes 89.panta, 100.panta un 116.panta izpratnē. Šis ierobežojums nav Latvijā jauns ierobežojums un to faktiski jau aizsargā normatīvo aktu hierarhijā augstāki likumi (tai skaitā Satversme). Turklāt jānorāda, ka ECT savos spriedumos lietās *Barthold v Germany*⁹ un *Müller and Others v Switzerland*¹⁰ ir atzinusi, ka nav iespējams sasniegt absolūtu precizitāti likumu veidošanā, proti, šajā gadījumā jēdzienu „nacionālā vērtība” nav iespējams konkrēti definēt, tādējādi sasniedzot absolūtu precizitāti likumu veidošanā.

2) Ierobežojums ir nepieciešams, lai aizsargātu Latvijas Republikas Satversmē nostiprinātos leģitīmos mērķus - **demokrātiskās valsts iekārtas aizsardzība, sabiedrības drošība un labklājība, kā arī ECTK 10.panta 2.punktā minētās intereses** (valsts drošības, teritoriālās vienotības intereses, kā arī aizsargāta citu cilvēku cieņa vai tiesības). Papildus tam jāmin, ka ierobežojums sasniedz arī vispārējās nozīmes mērķus, ko atzinusi Eiropas Savienība un kas

⁶ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2000.gada 30.augusta spriedums Nr.2000-03-01 lietā “Par Saeimas vēlēšanu likuma 5.panta 5. un 6.punkta un Pilsētas domes un pagasta padomes vēlēšanu likuma 9.panta 5. un 6.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89. un 101.pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14.pantam un Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 25.pantam” (Secinājumu daļas 5.punkts).

⁷ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 22.oktobra spriedums Nr.2002-04-03 lietā “Par ‘Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu’ 59.1.6., 66. un 68. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 95. un 111. pantam” (Secinājumu daļas 1.punkts).

⁸ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003.gada 23.aprīļa spriedums Nr.2002-20-0103 lietā “Par likuma ‘Par valsts noslēpumu’ 11. panta piektās daļas un Ministru kabineta 1997. gada 25. jūnija noteikumu nr. 226 ‘Valsts noslēpuma objektu saraksts’ XIV nodaļas 3. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” (Secinājumu daļas 5.punkts).

⁹ *Barthold v Germany*, iesniegums nr.1734/79, 1985.gada 25.marts (para.47)

¹⁰ *Müller and Others v Switzerland*, iesniegums nr.10737/84, 1988.gada 24.maijs (para.29)

izriet no ES līgumiem¹¹. Jānorāda, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi šos mērķus un jo īpaši demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzības mērķi nav pieļaujams graut ar ļaunprātīgu citu ECTK piešķirto tiesību izmantošanu. Pie šāda secinājuma Eiropas Cilvēktiesību tiesa nonāca lietā *Ždanoka pret Latviju*.

Satversmes tiesa ir noteikusi, ka „viens no Satversmes 116.pantā noteiktajiem leģitīmajiem mērķiem, kuram pastāvēt, var tikt ierobežota vārda brīvība, ir sabiedrības labklājība. Līdztekus materiālās labklājības aspektiem jēdziens „sabiedrības labklājība” ietver arī nemateriālus aspektus, kas nepieciešami harmoniskai sabiedrības funkcionēšanai”.¹² Tāpat jānorāda, ka atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumam lietā *Ždanoka pret Latviju* “nevar izslēgt to, ka persona vai personu grupa atsauksies uz Konvencijā vai tās protokolos nostiprinātajām tiesībām, lai tām būtu „tiesības” uz rīcību, kas praksē nozīmē darbības, kuru nodoms ir Konvencijā noteikto tiesību vai brīvību sagraušana; jebkāda šāda graužošā darbība darītu galu demokrātijai. Tieši šīs bažas lika Konvencijas autoriem iekļaut tajā 17. pantu, kas nosaka: “Neviena no (..) Konvencijas normām nav tulkojama kā kādas valsts, grupas vai personas tiesības veikt jebkuru darbību, kuras mērķis ir likvidēt (..) Konvencijā atzītās tiesības un brīvības vai ierobežot tās lielākā mērā nekā tas noteikts Konvencijā” (skatīt *Collected Edition of the “Travaux Préparatoires”: Official Report of the Consultative Assembly*, 1949., 1949, 1235.-1239. lpp.). Ievērojot šo argumentācijas virzību, Tiesa uzskata, ka nevajadzētu nevienam atļaut balstīties uz Konvencijas noteikumiem, lai vājinātu vai iznīcinātu demokrātiskas sabiedrības ideālus un vērtības.”¹³ Minētajā lietā Eiropas Cilvēktiesību tiesa atkārtoti iepriekš lietā *Refah Partisi un citi pret Turciju*¹⁴ nostiprināto principu. Ņemot vērā minēto, Latvijas iestādes norāda, ka vārda brīvība nedrīkst tikt izmantota, lai grautu demokrātisko iekārtu.

Minētā ierobežojuma ietveršanas EPLL mērķis ir papildus uzsvērt tieši audio un audiovizuālo komerciālo paziņojumu jomā (saistībā

¹¹ Piemēram, Līgums par Eiropas Savienību, 3.-4. pants, Līgums par Eiropas Savienības darbību.167. pants.

¹² Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003.gada 5.jūnija spriedums lietā Nr.2003-02-0106 „Par Radio un televīzijas likuma 19. panta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91., 100. un 114.pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pantam un 14.pantam saistībā ar 10.pantu un Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 19. un 27.pantam”, (Secinājumu daļas 3.punkts).

¹³ *Ždanoka pret Latviju*, iesniegums nr.58278/00, 2006.gada 16.marts (para.99).

¹⁴ *Refah Partisi un citi pret Turciju* ([GC], Nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 un 41344/98, ECHR 2003-II) (para.99).

ar elektronisko mediju attīstību Latvijā un pasaulē vispār) apziņu par latviskām un eiropeskām vērtībām, tos ietverot plašākā nenoteiktā tiesību jēdzienā „nacionālā vērtība”. Aizliegums izrādīt necieņu pret nacionālajām vērtībām ir vienīgais veids, kā nodrošināt šo vērtību attīstību, saglabāšanu un kontinuitāti, jo ar elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, audio un audiovizuāliem komerciāliem paziņojumiem tiek sasniegts ļoti plašs cilvēku loks. Ievērojot augstāk minēto, ierobežojums, kas iekļauts EPLL 35. panta otrās daļas 11.punktā, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams leģitīmo mērķu sasniegšanai.

3) Ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskai sabiedrībai – atbilstoši ECT praksē noteiktajam, lai ierobežojumu atzītu par nepieciešamu demokrātiskai sabiedrībai, tam ir jābūt samērīgam.¹⁵

Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgo tiesu praksi, kurā tā veikusi samērīguma izvērtējumu, ierobežojumiem ir jābūt piemērotiem attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir sasniegšanai atbilstošs un nepieciešams.¹⁶ Turklāt ierobežojums pieļaujams tiktāl, cik tas neatņem aizsargātās tiesības pēc būtības.¹⁷ Citiem vārdiem sakot, jāvērtē, vai nav citas, mazāk ierobežojošas metodes vai veidi, kādā leģitīmo(-os) mērķi(-us) sasniegt.

EPLL 35. panta otrās daļas vienpadsmitajā punktā paredzētais ierobežojums - aizliegums izrādīt necieņu pret Latvijas nacionālajām vērtībām un valsts simboliem - ir piemērots šīs nostājas 2.2. apakšpunkta desmitās daļas 2) punktā izvirzīto leģitīmo mērķu sasniegšanai, turklāt tas nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams šo mērķu sasniegšanai. Attiecībā uz piemērotību, jānorāda, ka likumdevējs jau ir paredzējis atbildību par necieņas izrādīšanu pret nacionālajām vērtībām citos likumos.¹⁸ Kā jau norādīts iepriekš, šajā gadījumā EPLL 35. panta otrās daļas vienpadsmitajā punktā neiekļauj kādu jaunu, Satversmē vai likumos neatrunātu ierobežojumu. Šī norma iekļauta tiesiskās skaidrības labad. Tā kā ierobežojums attiecas tieši uz audiovizuālo

¹⁵ *Leroy v. France*, iesnieguma nr.36109/03, 2008.gada 2.oktobris, *Prager and Oberschlick v Austria*, Series A nr.313, 1995.gada 26.aprīlis.

¹⁶ C-293/12 *Digital Rights Ireland*, ECLI:EU:C:2014:238, 46. punkts; *Afton Chemical*, C-343/09, EU:C:2010:419, 45. punkts; *Volker und Markus Schecke un Eifert*, EU:C:2010:662, 74. punkts; *Nelson u.c.*, C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 71. punkts; *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 50. punkts, kā arī *Schaible*, C-101/12, EU:C:2013:661, 29. punkts.

¹⁷ C-292/97 *Karlsson u.c.*, ECLI:EU:C:2000:202, 45. punkts; C-280/93 *Vācija pret Padomi*, ECLI:EU:C:1994:367, 78. punkts, C-293/97, *Standley*, ECLI:EU:C:1999:215, 54. punkts.

¹⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.³⁶ pants “Necieņa pret valsts valodu”, 201.⁴⁴ pants “Necieņa pret valsts simboliem”, Krimināllikuma 93. pants “Valsts simbolu zaimošana”.

komerciālo paziņojumu jomu, tad loģiski, ka tas iekļauts tiesību aktā, kas regulē attiecīgo nozari. Tādā veidā leģitīmie mērķi - demokrātiskās valsts iekārtas aizsardzība, sabiedrības drošība un sabiedrības labklājība, valsts drošības, teritoriālās vienotības intereses, citu cilvēku cieņas vai tiesību aizsardzības intereses u.c. - tiek sasniegti tieši audiovizuālo komerciālo pakalpojumu jomā. Attiecībā uz to, vai ierobežojums nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams, jāuzsver, ka tādi audiovizuāli komerciāli paziņojumi, uz kuriem attiecas EPLL, sasniedz lielu sabiedrības daļu un lielākā sabiedrības daļa galvenokārt saņem informāciju no elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem. Līdz ar to nav iespējams cits veids, kā sasniegt nostājas 2.2. apakšpunkta desmitās daļas 2) punktā minētos leģitīmos mērķus, kā EPLL 35. panta otrās daļas 11. punktā iekļaut attiecīgo normu. Nenoliedzami, EPLL 35. panta otrās daļas 11. punktā uzskaitītie aizliegumi veido izņēmumu no EPLL mērķa – nodrošināt vārda un uzskatu paušanas brīvību – tomēr tie ir samērīgi, nepieciešami leģitīmā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams leģitīmo mērķu sasniegšanai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta pirmo daļu iestāde un tiesa administratīvajā procesā piemēro ārējos normatīvos aktus, starptautisko tiesību un Eiropas Savienības tiesību normas, kā arī vispārējos tiesību principus, tostarp Administratīvā procesa likuma 4.panta pirmās daļas 9.punktā nostiprināto samērīguma principu. Savukārt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta otro daļu iestāde un tiesa ievēro ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhiju, saskaņā ar kuru Latvijā normatīvais akts ar augstāko spēku ir Satversme.

Nemot vērā augstāk minēto, gan Latvijas iestādēm, gan tiesām, piemērojot EPLL 35.panta otrās daļas 11.punktu, ir pienākums ievērot samērīguma principu un vadīties pēc Satversmē noteiktajiem principiem, tajā skaitā ievērot Latvijas Republikas konstitucionālās tiesas – Satversmes tiesas judikatūru, ar kuru tiek skaidrotas Satversmes normas un noteikta normatīvo aktu atbilstība Satversmei¹⁹. Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu Satversmes tiesas nolēmumos sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām. Tātad Satversmes tiesas nolēmumam ir *erga omnes* spēks, proti, tas ir vispāršaistošs.

¹⁹ Satversmes tiesas likuma 32.panta 2.punkts.

Turklāt, EPLL 35. pantā paredzētais ierobežojums nav tāds, kuru varētu uzskatīt par cenzūru. Padomei kā uzraudzības iestādei nav pilnvaru (EPLL 60. pants) kontrolēt audio un audiovizuālos komerciālos paziņojumos tādā veidā, ka pirms kāda konkrēta audio vai audiovizuāla komerciāla paziņojuma izplatīšanas, tas būtu jāaskāņo ar Padomi. Līdz ar to EPLL 35. panta otrās daļas 11. punktā noteiktais ierobežojums piemērojams tikai pēc tam, kad tiesību subjekts ir izmantojis savas tiesības uz vārda brīvību. Tikai tad, ja tiek konstatēts EPLL pārkāpums, šīs tiesības var tikt ierobežotas. Tātad nevar uzskatīt, ka EPLL 35. panta otrās daļas 11. punktā ietvertais ierobežojums atņem vārda un uzskatu paušanas brīvību pēc būtības.

Pielikumā:

- 1) Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma grozījuma projekts uz 1 lp.

Kultūras ministre

Dace Melbārde